

# NATUUR - EN MILIEU EDUCATIE



Groep 3  
Schapenscheerders  
feest

## DOCENTEN HANDLEIDING



**Avifauna**  
vogels en zoo

## Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Leerdoelen, doelgroep, samenvatting
3. Voorbereiding
4. Aandachtspunten
5. Introductieles
6. Kernles
7. Verwerkingsles
8. Achtergrondinformatie

## Bijlagen

Bijlage I: Verschil geschoren en ongeschoren schaap

Bijlage II: Kleurplaat

Bijlage III: Trui

## Gegevens

### Vorm:

Excursie

### Locatie:

Kinderboerderij Zegersloot;  
Bruinsslotsingel 11, 2403NC  
Alphen aan den Rijn

### Duur:

1 uur en 15 minuten

## 1. Inleiding

Zodra de temperaturen stijgen is het tijd voor de schapen om hun dikke wintervacht kwijt te raken. Tijdens het Schaapscheerdersfeest beleven leerlingen van dichtbij hoe schapen worden geschoren en maken zij kennis met het ambacht en het leven van een echte schapenboer.

Daarnaast ontdekken de kinderen verschillende technieken van wolverwerking en onderzoeken zij hoe wol vroeger werd verwerkt in vergelijking met nu. Ook staan duurzaamheid en bewust omgaan met wol en kleding centraal. Een leerzame en interactieve ervaring waarbij natuur, geschiedenis en duurzaamheid samenkomen.

## 2. Leerdoelen, doelgroep, samenvatting

### Leerdoelen

- De leerlingen weten waarom een schaap geschoren wordt;
- De leerlingen ontdekken hoe wol vroeger en nu verwerkt wordt en hebben zelf wol kunnen spinnen;
- De leerlingen ontdekken dat je energie kunt besparen door je goed te kleden;
- De leerlingen ontdekken dat een schaap meerdere producten op brengt, zoals wol, melk (kaas) en vlees;
- De leerlingen ervaren dat kaas van melk wordt gemaakt;
- De leerlingen ontdekken dat er meer dieren zijn welke een 'winterjas' hebben en dat een deel van deze dieren de 'winterjas' zelf verliest.

### SLO-kerndoelen

Deze excursie voldoet aan de volgende kerndoelen: 40 en 41.

### Belangrijkste onderdelen SLO-kerndoelen burgerschap

- Ervaringen opdoen met verantwoordelijkheid nemen voor en bijdragen aan het welzijn van anderen;
- Verkennen van mogelijkheden om vanuit eigen idealen bij te dragen aan de samenleving, nu en in de toekomst.

### Sustainable Development Goals



### Doelgroep

Deze excursie is geschikt voor de groep 3 van de basisschool.

### Samenvatting excursie

Tijdens het Schaapscheerdersfeest ontdekken leerlingen waarom schapen worden geschoren en hoe wol vroeger en nu wordt verwerkt. Ze gaan zelf aan de slag met wol spinnen en leren over duurzaam en bewust omgaan met kleding en energie. Daarnaast maken zij kennis met de verschillende producten die schapen opleveren, zoals wol, melk en vlees, en ervaren ze hoe van melk kaas wordt gemaakt. Ook ontdekken de leerlingen welke andere dieren een winterjas hebben en hoe sommige dieren deze vanzelf verliezen.

## 3. Lesschema

| Lesactiviteit                                                                                                                                                  | Tijdsduur  | Benodigde materialen                                                                            | Werkvormen                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Introductieles</b>                                                                                                                                          |            |                                                                                                 |                                                                                                                            |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kringgesprek over schapenscheren</li> <li>• Filmpje bekijken over wolspinnen</li> <li>• Kleurplaat kleuren</li> </ul> | 30 minuten | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Afbeelding bijlage I</li> <li>• Kleurplaten</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Kringgesprek</li> <li>• Filmpje bekijken</li> <li>• Creatieve opdracht</li> </ul> |
| <b>Kernles</b>                                                                                                                                                 |            |                                                                                                 |                                                                                                                            |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Excursie naar kinderboerderij Zegersloot</li> </ul>                                                                   | 75 minuten | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Avifauna verzorgt de materialen</li> </ul>             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opdrachtenroute</li> </ul>                                                        |
| <b>Verwerkingsles</b>                                                                                                                                          |            |                                                                                                 |                                                                                                                            |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Een onderzoekje met de wol</li> <li>• Creatieve opdracht met wol</li> </ul>                                           | 60 minuten | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Tas met wol (Verstrekt door Avifauna)</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Onderzoekend leren</li> <li>• Creatieve opdracht</li> </ul>                       |

## 4. Aandachtspunten

- Zorg dat je op tijd op de excursielocatie aanwezig bent met de groep. Op tijd starten is belangrijk.
- Hulpouders zijn niet nodig bij de excursie. De excursie wordt gevolgd als 1 klas.
- Er mogen maximaal 4 begeleiders per klas naar binnen. Zijn er meer ouders mee? Dan mogen deze buiten de kinderboerderij wachten. Eventueel is er tegenover de kinderboerderij een restaurant waar (op eigen kosten) wat te drinken kan worden genuttigd.
- Gedurende excursie lopen er nog 5 anderen klassen rond op de kinderboerderij. Het is daarom belangrijk om je klas goed bij elkaar te houden.
- Bij aankomst kunt u zich melden bij de poort van de kinderboerderij. Hier worden jullie opgevangen en wordt de excursie uitgelegd.
- Er wordt tijdens de excursie schapenkaas geproefd. Check daarom vooraf in de klas of alle leerlingen kaas mogen eten.



## 5. Introductie les

Tijdens de introductie les gaan de leerlingen alvast op onderzoek uit. Waarom worden schapen geschoren? En zijn er misschien nog meer dieren met een winterjas?

### Inleiding

Start de les met een kringgesprek over schapen, vraag aan de leerlingen waar zij aan denken bij een schaap. Laat vervolgens de plaat uit bijlage I zien. Wat is het verschil tussen het linker en het rechter schaap? (Het linker schaap is geschoren en het rechter niet). Vraag de leerlingen of zij weten waarom schapen geschoren worden.

- Bij schapen blijft de wol doorgroeien. De vacht wordt zwaar en vies. Ook houdt de wol veel warmte vast wat in de zomer voor oververhitting zorgt.

De afgeschoren wol kan weer worden gebruikt door mensen. Weten de leerlingen waar wij wol voor gebruiken? (Kleding, dekens, tapijten).

### Kern

Veel dieren krijgen in de winter een wintervacht. Zo blijven ze lekker warm. De meeste dieren, zoals koeien, paarden en geiten, verliezen deze vacht vanzelf in het voorjaar. Bij schapen is dit niet zo. Zij hebben wat extra hulp nodig bij het verliezen van hun vacht. Kunnen de leerlingen nog meer dieren benoemen welke geschoren worden in het voorjaar? (Bijvoorbeeld een alpaca of lama).

De wol van schapen wordt gebruikt in bijvoorbeeld kleding, dekens of tapijten. Hiervoor moet de wol eerst bruikbaar gemaakt worden. Bekijk samen met de leerlingen het filmpje 'zelf wol spinnen' op [schooltv.nl](http://schooltv.nl). De leerlingen ontdekken hoe je de wol verwerkt tot draden waar vervolgens een product mee gemaakt kan worden.

Vertel de leerlingen dat zij dit binnenkort ook zelf mogen proberen op de kinderboerderij.

### Afsluiting

De leerlingen gaan een kleurplaat inkleuren over het scheren van schapen. Deze is te vinden in bijlage II van dit document.

Je kunt de kleurplaat tijdens het kleuren met de leerlingen doorspreken. Wat zien zij allemaal? Weten zij hoe een spinnenwiel eruitziet of een schapenscheerder? Hoeveel schapen zijn er te zien, zijn er ook lammetjes op de kleurplaat?



## 6. Kernles

### Vorbereiding

- Regel het vervoer naar Kinderboerderij Zegersloot (lopen/ fiets/ auto)
- Zorg voor enkele hulpouders tijdens de excursie (Maximaal 4 begeleiders per klas)
- Denk aan buitenkleding welke vies mag worden
- Melden bij de poort van de kinderboerderij

### Inleiding

De klas wordt opgevangen bij de poort van de kinderboerderij door een (vrijwillige) medewerker van Avifauna. Hier krijgt de docent een activiteitschema uitgedeeld en wordt er uitgelegd wat de bedoeling is tijdens de excursie.

**Als er leerlingen geen schapenkaas mogen eten, dient dit aangegeven te worden bij de ingang. Deze leerlingen krijgen een lintje om zodat de vrijwilligers bij het kaas proeven herkennen welke leerlingen geen kaas mogen.**

### Kern

De excursie wordt klassikaal gevolgd. Als klas ga je van opdracht naar opdracht. Het is hierbij belangrijk dat je het rooster volgt welke je gekregen hebt. Elke 10 minuten gaat er een bel, deze bel geeft aan dat je met de klas door mag lopen naar de volgende opdracht. De opdrachten zijn als volgt:

### Schapen scheren

De leerlingen gaan op bezoek bij de schapenboer en krijgen hier uitleg over het scheren van schapen. De attributen welke de boer gebruikt worden getoond en er wordt een schaap geschoren. De leerlingen mogen de wol voelen en ruiken en aan het einde van de excursie krijgt de klas een tasje wol mee naar huis.

### Wol spinnen

De geschoren vachten van de schapen gaan naar onze wolspinners. De leerlingen krijgen hier uitleg over het wolspinnen en mogen de leerlingen zelf ook een stukje wol spinnen op het spinnenwiel.

### Wolstraat

Van de draden die uit het gesponnen wol komen kunnen erg veel leuke dingen geknutseld worden. De leerlingen ontdekken in de wolstraat de kunst van het breien, punniken en vingerhaken en ze gaan aan de slag met een weefgetouw.

### Voorleesverhaal

De leerlingen gaan luisteren naar een voorleesverhaal over boer Boris. Tijdens dit voorleesverhaal wordt er ingegaan op het scheren van schapen en ontdekken de leerlingen dat je het ook op een duurzame manier warm kunt krijgen.

### Proeven van het schaap

Behalve wol leveren schapen ook meer producten op zoals vlees en melk. De leerlingen ontdekken dit bij deze kraam en ontdekken in welke producten er allemaal melk zit. Als de leerlingen willen mogen zij dan nog een stukje schapenkaas proberen.

### Kwettertafel

Behalve wol zijn er nog veel meer dieren met bijzondere eigenschappen. Op de kwettertafel zijn eieren, veren, stukjes vacht en opgezette dieren te vinden. De leerlingen mogen deze materialen van dichtbij bekijken en de vrijwilligers kunnen hier wat meer informatie over geven.

### Afsluiting

Nadat de klas alle 6 kraampjes heeft bezocht, zit de excursie er alweer op. De docent krijgt bij de uitgang een tas met wol aangereikt welke zij bij de afsluitende les in de klas kunnen gebruiken. Vervolgens vertrekt de klas weer terug naar school.



## 7. Verwerkingsles

Tijdens de verwerking les wordt de excursie besproken. De klas heeft een tas met wol ontvangen welke tijdens de les nader bekeken wordt. Vervolgens kunnen de leerlingen een knutselopdracht mee uitvoeren.

### Inleiding

Bespreek met de leerlingen wat ze van de excursie vonden. Wat zijn hun ervaringen? Wat vonden zij van het schapen scheren en de overige activiteiten? Weten zij nog welke opdrachten er zijn doorlopen tijdens de excursie?

### Kern

Geef alle leerlingen een stukje wol. Vraag aan de leerlingen hoe zij de wol vinden voelen? Voelt de wol zacht, of misschien een beetje vettig? Laat de leerlingen de wol van dichtbij bekijken. Zijn alle draden dezelfde kleur of zit er misschien verschil in. En hebben alle leerlingen ook dezelfde kleur wol gekregen?

Wat gebeurt er met wol als dit nat wordt? Zet een bak water voor in de klas, verzamel de leerlingen om de bak en leg een plukje wol in het water. Zinkt de wol, of blijft deze drijven? Wordt de wol meteen helemaal nat, of duurt dit even?

Haal de wol na een paar minuten uit het water. Laat de leerlingen voelen of de wol zwaarder is dan de droge wol. Wat zegt dit over een schaap met winterjas in de regen?

### Afsluiting

De leerlingen gaan knutselen met de wol. In bijlage III vind je een template van een trui. Vraag de leerlingen of zij zich nog kunnen herinneren wat er in het voorleesverhaal op de kinderboerderij is verteld (Boer Boris heeft het heet).

Boer Boris heeft de schapen geschoren en ontdekt dat hij van al deze wol een mooie trui of muts kan breien. Deel de templates aan de leerlingen uit. Kunnen de leerlingen net zo mooie trui knutselen met het wol en kleurpotloden als dat Boer Boris heeft gedaan?

*Tip: Met wasco kun je witte wol een kleurtje geven!*

Bespreek met de leerlingen de duurzame voordelen van een lekker warme trui.

- Een trui van schapenwol is van natuurlijk materiaal gemaakt.
- De kachel kan een paar graden lager als je je lekker warm aankleedt.



A photograph showing a person in a light-colored long-sleeved shirt and dark trousers shearing a sheep. The sheep is lying on its back on a piece of brown paper. The person's hands are visible, one holding a pair of clippers and the other resting on the sheep's chest. The background is a stone wall and some greenery.

# BIJLAGEN

- Bijlage 1 Verschil geschoren en ongeschoren schaap
- Bijlage 2 Kleurplaat
- Bijlage 3 Trui



**Avifauna**  
vogels en zoo





**Avifauna**  
vogels en zoo

